

SYSTEMY RODZINNE

JAK DOCHODZI DO PRZEMOCY?

IZABELA LEWOSIŃSKA, MAREK LEWOSIŃSKI

ZMIENIAĆ
INSPIROWAĆ
TWORZYĆ WIEZI
CZYNIĆ UCZNIAMI
ŚWIADCZYĆ

„Najtrudniej przestać się bać”

– tak mówią osoby doświadczające przemocy.

Przemoc, która nie zostawia śladów na ciele tylko na duszy.

Dlaczego tak trudno nam mówić o przemocy psychicznej?

Dlatego że jest owiane to różnymi mitami oraz zachowaniami, które zostały znormalizowane.

Mity o przemocy

„Co się dzieje w domu , zostaje w domu”

„ Rodzina to świętość trzeba wytrzymać wszystko”

„ jak ktoś bije i krzyczy to znaczy że mu zależy”

„ dzieci i ryby głosu nie mają”

„ jak się kobietę bije to jej wątroba nie gnije”

Agresja jest tematem bolesnym dla nas wszystkich

Lepiej się nie wtrącać to nie moja sprawa”

Przemoc „karmi się naszym milczeniem, lekciem,
wstydem, biernością”

Odzyskaj kontrolę nad swoim życiem. str. 14

Przemoc jest zjawiskiem powszechnym

Żeby rozpoznać przemoc potrzebne są przesłanki prawne do spełnienia:

1. Intencjonalność – świadome i zamierzone, ukierunkowanie działań i myśli na określony cel np.; jeśli pijesz kawę to często robisz to z intencją żeby się obudzić, sprawić sobie przyjemność, pobyć z kimś. W przemocy **to świadomy wybór a nie wybuch emocji bez kontroli**. Jest skierowana na kogoś lub po coś. Przemoc nie działa w próżni, dotyczy zawsze drugiej osoby, jej ciała, psychiki, pozycji czy roli społecznej.

Osoba używa przemocy, ponieważ chce:

- wywołać strach
- podporządkować sobie
- mieć kontrolę, władzę
- ukarać, uciszyć

To jest działanie celowe, a nie przypadkowe zranienie czy brak panowania nad sobą np.:

1. Osoba, która krzyczy ma zamiar przestraszyć lub wymusić posłuszeństwo – jest to intencja
2. Osoba, która przypadkiem nadepnie komuś na nogę w pociągu – brak intencjonalności.

Osoba stosująca przemoc ma zawsze zamiar: zastraszyć, wyrządzić krzywdę, podporządkować.

2. Działanie lub zaniechanie - osoba stosująca przemoc coś robi (np.: upokarza, bije, grozi) albo celowo zaniedbuje (np.: odmawia opieki, jedzenia, pieniędzy itp.)

3. Przemoc ma zawsze adresata - skierowana jest przeciwko drugiej osobie.

4. Naruszanie dóbr chronionych prawem:

- **Godność drugiego człowieka** - umniejszanie wartości w jej i innych oczach,
- **Upokarzanie** – ośmieszanie,
- **Ponizanie** – lekceważenie jego poglądów, potrzeb,
- **Dyskryminowanie** – gorsze traktowanie z powodu poglądów, płci, wieku,
- **Dehumanizowanie** – porównywanie do rzeczy, zwierząt
- **Odbieranie podmiotowości** - masz robić, bo ja tak chce,
- **Wolności** – zmuszanie, ograniczanie,
- **Zdrowia fizycznego** – popychanie, uderzenia, kopnięcia.

4. Naruszanie dóbr chronionych prawem: -

- **zdrowia psychicznego** (poniżanie, wyśmiewanie, obrażanie, wzbudzanie lęku, kontrolowanie kontaktów, szantaż emocjonalny, grożenie, manipulacja, która np. prowadzi do utraty realności, gaslighting), jeśli ktoś bije narusza zdrowie fizyczne, jeśli ktoś grozi, zastrasza, upokarza naraz zdrowie psychiczne.

Jak szeroki jest zasięg
przemocy i skąd ona do nas
przychodzi?

Musimy połączyć 3 obszary,
w których ma ona szansę
zaistnieć

1. Makrosystem – czyli rzeczywistość społeczna.

Ogólny sposób myślenia, wartości, wzorców, granic, praw między osobami.

Najszerszy poziom – kultura, wartości, religia, prawo, polityka, tradycje, normy społeczne. Niektórzy mówią że jest to swego rodzaju gleba, w której wyrastają postawy i zachowania.

Makrosystem decyduje czy przemoc jest akceptowana, usprawiedliwiana, czy potępiana.

Normy i wartości kulturowe: jakie wzorce wzmacnia czy patriarchalne, autorytarne, hierarchiczne wzorce
Jeśli kultura kładzie nacisk na równość praw człowieka i szacunek to przemoc jest społecznie nieakceptowalna

- „mąż ma prawo decydować”
- „dzieci mają słuchać bez dyskusji”
- „klaps to nie przemoc tylko metoda wychowawcza”
- „co się dzieje w domu zostaje w domu”

Religia i Tradycja: mogą wspierać podporządkowanie i przyzwolenie na przemoc: „mąż ma prawo do wszystkiego, bo jest głową rodziny” lub **mogą wspierać troskę, miłość, relacje.**

Kobiety bywają obwiniane za przemoc seksualną np.:
prowokowaniem strojem

„ To Twój krzyż”

„ Kto oszczędza różgę ten nienawidzi swojego syna”

Religia może narzucać surowe normy dotyczące roli kobiet, roli mężczyzn oraz obszaru seksualnego.

Media: w filmach, reklamach, grach, przemoc jest normalizowana, wzmacniana „tak się robi”

„Zło należy zwyciężyć złem”

Media, które promują dialog i prawa człowieka, obniżają przyzwolenie na przemoc.

Spoty w telewizji: „niebieska karta – STOP przemocy”

Spoty w radiu : „przemoc karmi się milczeniem”

Normy społeczne: mówi się że jest to jeden z najsilniejszych czynników, które mogą przeciwdziałać albo utrzymywać przemoc

- **usprawiedliwianie przemocy:** „ dzieci i ryby głosu nie mają” „ to nie przemoc tylko kłótnia rodzinna”, „ jak się kobiety nie bije to jej wątroba gnije”
- **milczenie i tabu rodzinne:** „ o rodzinie źle się nie mówi” „ problemy załatwia się w czterech ścianach”
- **stygmatyzacja:** „ jakby była lepszą żoną, to bym jej nie bił” „ dziecko samo prowokuje więc zasłużyło”

Prawo i system polityczny: brak regulacji prawnych np: brak jednoznacznej definicji przemocy: czy klaps to już przemoc w Polsce długo nad tym dyskutowano. Do w 2010 r. w Polsce można było leganie bić dzieci.

Artykuł 207 KK dotyczy znęcanie się fizycznego lub psychicznego nad osobą najbliższą, małoletnim, osoba nieporadną. Kilukrotnie nowelizowany od 1998 rok.

2005 r. przełomowa data- zdefiniowano pojęcie przemocy w rodzinie, wprowadzono procedurę niebieskiej karty (2010 r.)

Brak przepisów o ochronie krzywdzonych np.: nakaz opuszczenia mieszkania. Dopiero w 2010 r niektóre publikacje podaje w 2020 r. Policja dostała prawo by nakazać krzywdzicielowi natychmiastowe opuszczenie mieszkania.

Długie postępowania prawne

Niska szkodliwość czynów - umarzanie spraw szczególnie, jeśli chodzi o przemoc psychiczną i ekonomiczną.

Brak środków finansowych wspierających schroniska, programy pomocowe, telefonu zaufania

Przerzucanie odpowiedzialności na osoby krzywdzone -, „czemu pani nie odejdzie”

Bagatelizowanie przemocy, jako sprawy prywatnej.

W Polskim prawie do 1997 nie istniało pojęcie gwałtu w małżeństwie.

Od 1997 ustawa zmieniła definicje gwałtu. Art. 197 KK

Makrosystem może legitymizować przemoc, lub **tworzyć bariery dla przemocy**

2. Ekosystem – to najbliższe otoczenie jednostki, środowisko, które wpływa pośrednio: przedszkole, szkoła, praca, policja, opieka społeczna, sądy, sąsiedztwo, przyjaciele, znajomi.

3. Mikrosystem – to bezpośrednie relacje: matka, ojciec, rodzeństwo - nasza rodzina. W obszarze nabywamy i kształtujemy tożsamość. Zdobywamy wartości, normy, nasze lęki, wierzenia, przekonania.

Teoria więzi Bowlby (lata 50 XX wieku), Mary Ainsworth (rozwinęła ją) daje znaczące ramy do zrozumienia, **dlatego niektórzy stają się sprawcami przemocy a inni częściej wchodzą w rolę osób doświadczających przemocy.**

Ainsworth głównie koncentrowała się na więzi matka- dziecko.

Dlaczego niektóre relacje wyglądają jak
wyglądają, dlaczego niektóre się kończą,
dlaczego z niektórymi ludźmi nie da się
wytrzymać i jest przemoc?

Czy to jest ważne i jak jest ważne ?

Wybieramy ludzi, którzy traktują nas podobnie.
„Wybieramy to, co znamy”.

Style przywiązania są związane z różnego rodzaju doświadczeniami, zachowaniami, emocjami, które doświadcza dziecko w relacji z matką i ojcem.

Matka, która nie wyraża złości, **nie nauczy dziecka wyrażania złości**.
Ojciec, który nie ma kontaktu ze smutkiem **nie pozwoli dzieciom się smucić**.

Jak nasze dzieciństwo wpływa na nasze przyszłe związki?

Nasi rodzice, jako pierwsi opiekunowie, grupy rówieśnicze, wpływają na relacje w jakie wchodzimy i jak je budujemy. Kiedy kobieta zachodzi w ciążę jak wygląda życie prenatalne, życie emocjonalne, co dla tej kobiety jest ważne?

Naszą mamę znamy 9 miesięcy dłużej, więc ta więź jest inna.

Rodzice są odpowiedzialni za nasze style przywiązania:

- czyli reagowania na potrzeby dziecka-
- wyrażanie emocji-
- budowanie granic
- budowanie świadomości emocjonalnej
- jak mówimy słowo „nie”
- budowanie bliskości.

Uświadomienie sobie swojego stylu przywiązania może pomóc w obecnych i przyszłych związkach.

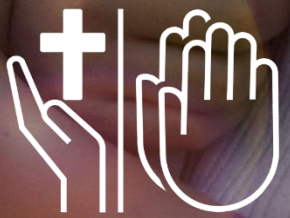
Bezpieczny

- czujesz się dobrze i swobodnie w bliskiej relacji
- jesteś w stanie polegać na swoim partnerze i dawać mu wsparcie w trudnych chwilach
- akceptujesz potrzebę odrębności partnera, nie odczuwając przy tym odrzucenia ani zagrożenia
- potrafisz być blisko, jak i zachować niezależność
- masz zaufanie, empatię
- jesteś tolerancyjny w stosunku do różnic
- potrafisz wybaczać
- umiesz szczerze komunikować swoje uczucia i potrzeby
- jesteś wrażliwy na potrzeby partnera
- nie uciekasz przed konfliktami
- jesteś wrażliwy i kochający, odpowiedzialny za dobre samopoczucie partnera.

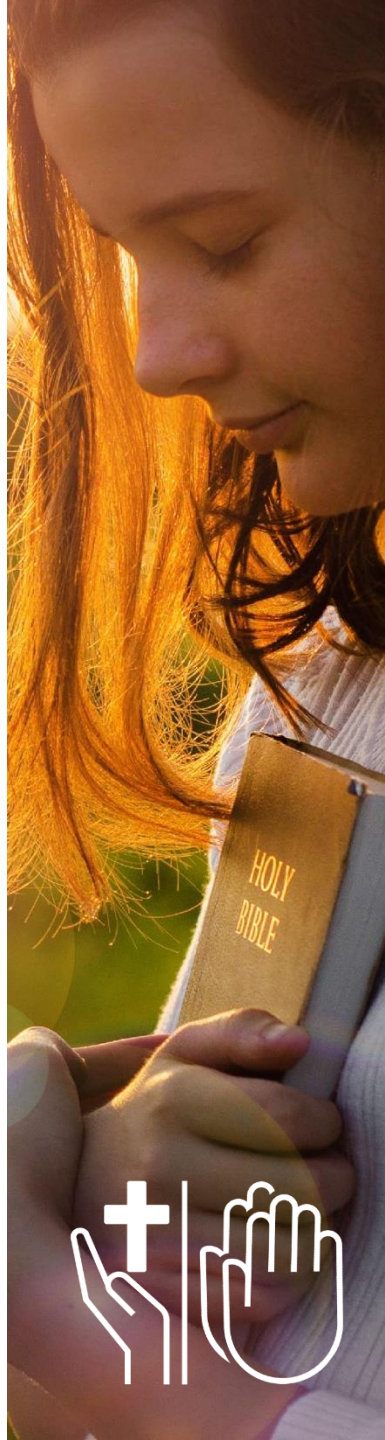
Unikający

- masz emocjonalny dystans, unikasz intymności, nie pozwalasz za bardzo się zbliżyć się partnerowi
- nie potrafisz dać tyle bliskości ile chce partner
- myślisz, że bliskość to bask niezależności
- nie jesteś w stanie polegać na partnerze ani pozwolić mu żeby znalazł w tobie oparcie
- komunikujesz się głównie na poziomie intelektualnym, nie potrafisz luźno rozmawiać o uczuciach
- raczej unikasz konfliktów albo są one bardzo wybuchowe
- masz wąski zakres emocji: jesteś raczej chłodny, kontrolujesz się albo masz stoickie nastawienie
- lubisz przebywać sam
- dobrze radzisz sobie w kryzysowych sytuacjach, nie ulegasz emocjom
- potrafisz przejąć kontrolę

Lękowy

- odczuwasz zagrożenie w bliskich relacjach,
- martwisz się odrzuceniem lub porzuceniem
- martwisz się o związek
- potrzebujesz stałych zapewnień o uczuciach partnera oraz bliskiego kontaktu z partnerem
- zachowania partnera bierzesz do siebie jesteś wrażliwy na nastroje i działania partnera
- twoje zachowania są emocjonalne czasami konfrontujące, kłótniwe.
- nie potrafisz postawić granic
- jesteś często nieprzewidywalny, humorzasty

Zdezorganizowany

- trudno Ci zaakceptować bliskość w związku
- jesteś kłótlivy
- masz trudności z regulowaniem emocji
- jesteś agresywny, karzący
- odtwarzasz wzorce z relacji z przeszłości poprzez zachowania przemocowe
- odcinasz się podczas konfliktu żeby nie czuć bólu
- masz trudności w odczuwaniu empatii jak również wyrzutów sumienia
- koncentrujesz się na własnych potrzebach w pierwszym rzędzie z lęku przed zranieniem

„Co by było, gdybyśmy wszyscy uważali
nasze dzieci za dzieci boże, co przecież było
by możliwe”.

Alice Miller

Spuścizna rodziców. Chrześcijański dom E. White s. 104 -106

„ **Prawo dziedziczenia.** Fizyczny i umysłowy stan rodziców uwidacznia się w ich potomstwie. Jest to sprawa, na którą nie zwraca się dostatecznej uwagi. Wszelkie nawyki rodziców, gdy są przeciwne prawu natury, szkodzą nie tylko im, ale powtarzają się w przyszłych pokoleniach.”

Spuścizna rodziców. Chrześcijański dom E. White s. 104 -106

„ Niech rodzice czuwają przede wszystkim nad sobą i **wystrzegają się wszelkiej szorstkości i surowości** aby te wady nie przejawiały się jeszcze raz u dzieci. **Przejawiajcie łagodność i delikatność** Chrystusa w postępowaniu za słabymi maleństwami. **Miejcie cierpliwość** dla dzieci, które odziedziczyły wasze rysy charakteru.

Spuścizna rodziców. Chrześcijański dom E. White s. 279

„ Grubiańskie zwroty, dwuznaczne żarty, brak ogłady i prawdziwej grzeczności w życiu domowym stanie się dla was drugą naturą”

„Nauczanie powinno się rozpocząć w dzieciństwie i to bez szorstkości i gniewu lecz w uprzejmości i cierpliwości”

„Przemoc zaczyna się wtedy,
kiedy miłość zamienia się w
lęk.”

Dziękuję
za
uwagę

